

ב"ה

פרשת בשלח

מה תצעק אלי

בשיעור היומי ישנו סיפור שלכאורה אינו מובן: "ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי" – למדנו שהיה משה עומד ומתפלל (שהקב"ה יציל את בני ישראל, בהיותם במעמד ומצב שהים לפניהם, פרעה ומחנהו מאחריהם, ומשני צידיהם היה המדבר עם נחשים ועקרבים כו'), אמר לו הקב"ה לא עת עתה להאריך בתפלה, שישראל נתונין בצרה – "דבר אל בני ישראל ויסעו ואתה הרם את מטך וגו'".

וצריך להבין: א) לשם מה צריך הקב"ה לומר למשה מה לא לעשות – "מה תצעק אלי"; לכאורה, היה לו להורות מיד מה לעשות" – דבר אל בני ישראל ויסעו ואתה הרם את מטך וגו', ומהו הצורך בהקדמה "מה תצעק אלי?"

ב) ויתירה מזה: ענין התפלה הוא – שהמתפלל מתחבר ומתקשר עם הקב"ה (שאליו מתפלל), כמבואר בספרי הדקדוק ש"תפלה" הוא מלשון פתיל, כמו "צמיד פתיל עליו", "נפתולי אלקים נפתלתי", שהוא ענין של חיבור. ואם כן, מה יכול להיות יותר טוב מענין התפלה, שיהודי מתקשר עם הקב"ה?!

וכל זה – אפילו כאשר מדובר אודות יהודי פשוט, שאינו יודע עומק ענין התפלה והיוקר שבה, וגם כוונתו בתפלה אינה "כוונה" בכל עניניה, ועל אחת כמה וכמה כאשר מדובר אודות תפלת משה, שהיה רבן של כל ישראל, ובפרט על פי המבואר בחסידות בענין "כי מן המים משיתיהו", שמצד עצמו היה במעמד ומצב שלמעלה מעניני העולם לגמרי, וכתוב "אנכי עומד בין ה' וביניכם", שהיה ה"ממוצע" שחיבר את בני ישראל עם הקב"ה - הרי מובן שלא יכול להיות ענין נעלה יותר מאשר המעמד ומצב של משה רבינו בתפלתו!

ואף על פי כן, אומר הקב"ה למשה – ובשביל זה מוסיפים כמה תיבות בתורה – "מה תצעק אלי?!"

וכיון שענין זה נכתב בתורה, שהיא נצחית, על כן צריך לומר, שיכולים ללמוד מזה הוראה אפילו לאחרי כמה וכמה דורות, ועד להמעמד ומצב שבימינו אלו, כדלקמן.

...כאשר אומרים ליהודים – כפי שנהג הרבי בעל ההילולא, שהיה קורא לאברכים ואומר להם – עד עכשיו ישבתם על התורה ועל העבודה, בעיר שיש בה יהודים שומרי תורה ומצוות, ישיבות וכו', מבלי לידע מכל ענינים של נסיונות והעלמות והסתרים, אבל עכשיו, צריך כל אחד ליטול את תרמילו על שכמו, ולנסוע למקום שעדיין אין בו לא תורה ולא מצוות, ולהפיץ שם יהדות, ולהתחיל מענינים כאלו שהם לפי ערך ההבנה וההשגה באותו מקום: אל"ף בי"ת כפשוטו, אל"ף בי"ת של יהדות, אל"ף בי"ת של מעשה המצוות, כשרות, טהרת המשפחה, שמירת שבת וכו' (ומובן, שאי אפשר לדבר שם בענין של הבנה והשגה עמוקה בתורה, כיון שאנשי המקום לא שייכים עדיין לכך) – אזי טוען:

יש לו ברירה להיות שקוע בתפלה ולימוד במשך כל היום כולו – שאז, דבר בטוח הוא שכל מה שלומד הרי זה תורתו של הקב"ה, וכאשר מתפלל, כל אחד לפי מעמדו ומצבו, בין אם יש לו כוונה עמוקה בתפלה, או רק פירוש המילות כפשוטו, הרי בודאי נעשה אצלו איזה שינוי בשעת התפלה (שאינו באותו מעמד ומצב כמו בשעה שקורא עיתון או הולך ברחוב),

ואם כן, למה לו... לנסוע למקום מנוכר, בשעה שאין יודעים אם הוא יצליח שם אם לאו, אם ישמעו אליו אם לאו, ויש שם כמה העלמות והסתרים ונסיונות כו'.

ואף על פי כן, תובעים ממנו שיפסיק בתפלתו לקונו, ויעסוק בעשייה גשמית – להתעסק עם יהודים ("דבר אל בני ישראל"), גם כאשר מדובר אודות יהודים כאלו שצריכים לפעול עליהם להיות "כופר בעבודה

זרה" (שעל זה אמרו "כל הכופר בעבודה זרה כמודה בכל התורה כולה"), כפי שהיה בשעת קריעת ים סוף, כדאיתא במדרש (בביאור טעם הצורך בעבודתו של נחשון שקפץ לים, כיון) שבבית דין של מעלה היה קטרוג על בני ישראל שהם בשוה רחמנא ליצולן עם המצריים, "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה", נוסף לכך שהיו עדיין קודם קבלת התורה.

וזהו ההוראה שנכתבה בתורה שבכתב: להוי ידוע, שהיה פעם יהודי בשם משה רבינו, שמצד עצמו לא היה שייך לעולם כלל, להיותו "מורם מעם", - וכמו שכתב הרמב"ם בביאור ההפרש שבין נבואת משה לשאר כל הנביאים, ש"כל הנביאים יראים ונבהלים ומתמוגגין ("אבריהם מזדעזעין וכח הגוף כשל כו"), ומשה רבינו אינו כן... היה כח בדעתו... להבין דברי הנבואה והוא עומד על עמדו שלם", היינו, שלא רק נשמתו, אלא גם הגוף הגשמי, רמ"ח אברים הגשמיים, קיבלו את הנבואה, וללא התפעלות, על דרך נשמת שאר הנביאים - ומשה רבינו היה עומד ומתפלל להקב"ה, לא בשביל עצמו, בשביל איזו פניה, אלא בשביל בני ישראל,

ואף על פי כן אמר לו הקב"ה "מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו ואתה הרם את מטך": ההוראה לא היתה שביחוד עם התפלה צריך להיות גם" דבר אל בני ישראל ויסעו ואתה הרם את מטך", אלא "מה תצעק אלי",

ועל דרך הפתגם שאמר פעם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נשמתו עדן, שכאשר רוצים לפעול בכל העצם, אי אפשר שיהיה זה בדרך ממילא, אלא צריכים להתמסר לכך, וכיון שכן, הרי אם ימשיך לעסוק בתפלה, ובאותה שעה יעסוק גם ב"דבר אל בני ישראל" ו"הרם את מטך", אזי הפעולה ד"הרם את מטך" ו"דבר אל בני ישראל" לא תהיה בכל העצם.

ולכן, כאשר מגיע זמן שצריכים להציל יהודי – אזי גוברת חשיבות הצלתו של יהודי, אף על פי שלעת-עתה הוא עובד עבודה זרה, עד כדי כך, שבשביל הצלתו, לא זו בלבד שמותר להפסיק בתפלה, אלא עוד זאת, שישנו ציווי: "מה תצעק אלי"!

ועל יסוד הוראה זו ראינו אופן הנהגת הנשיאים, כנזכר לעיל.

קטע משיחת יום ב' פרשת בשלח יו"ד שבט, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ התשי"ט ח"ב ע' 42.

- 1 בשלח יד, טו-טז ובפרש"י.
- 2 חוקת יט, טו ובפרש"י.
- 3 יצא ל, ח ובפרש"י.
- 4 ראה תו"א שמות נא, ד ואילך. ובכ"מ.
- 5 שמות ב, יו"ד.
- 6 ואתחנן ה, ה.
- 7 ראה סה"מ תרנ"ט ע' קצ ואילך. ועוד.
- 8 קידושין מ, א.
- 9 ראה מכילתא בשלח יד, כח. שמו"ר פמ"ג, ח. יל"ר בשלח שם.
- 10 סוטה לז, א. מכילתא שם, כב. במדב"ר פי"ג, ז.
- 11 הל' יסוה"ת פ"ז ה"ו.
- 12 שם ה"ב.
- 13 ראה סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 57. תש"ב ע' 119.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעי"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחי
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה